

DON AMEDEO RUSCETTA, DE MEESTER VIPERARO

die kinderen leerde om adders te vangen

DON AMEDEO RUSCETTA, THE MASTER VIPERARO

he who taught children how to catch vipers

Ron Bronckers
Wethouder Meertensstraat 14
6325 DB Berg en Terblijt
ronbronckers@zonnet.nl

Ron Bronckers
Wethouder Meertensstraat 14
6325 DB Berg en Terblijt
ronbronckers@zonnet.nl

Eind jaren 40 van de vorige eeuw verschenen er in Italiaans- en Franstalige tijdschriften enkele artikelen over de beroemde priester en adderjager Don Amedeo Ruscetta (zie afbeelding 1) in de Italiaanse Alpen. Met behulp van deze informatie werd getracht een tijdsbeeld te schetsen van een opmerkelijke persoonlijkheid.

Inleiding

Amedeo Ruscetta werd geboren in 1874 in Artò, een klein dorpje in de gemeente Madonna del Sasso, dichtbij het Ortameer. Na het beëindigen van de leerplicht zette hij zijn studie voort bij de priesters en ging vervolgens naar Novare in een seminarium waar hij eveneens tot priester gewijd zou worden in 1899. Vervolgens arriveerde hij in de parochie van Croveo, een kleine gemeenschap in de Antigoriovallei dichtbij Domodossola, waar hij bleef tot het einde van zijn priesterschap. Zijn kwaliteiten als natuuronderzoeker werden alom gerespecteerd, met name zijn kennis van reptielen en in het bijzonder slangen. De natuurstudie was van groot belang voor hem en hij zou duizenden beesten opzetten en balgen, naast zijn priesterlijke belofte.

Hoe het allemaal begon

Zijn debuut als *Viperaro* (adderjager of addervanger) gaat terug naar zijn kindertijd toen hij op negenjarige leeftijd allerlei soor-

In the late 1940's, some articles appeared in Italian and French magazines about the famous priest and viper hunter of the Italian Alps: don Amedeo Ruscetta (figure 1). This information was used to determine a portrait of a remarkable personality.

Introduction

Amedeo Ruscetta was born in 1874 in Artò, a small village in the municipality of Madonna del Sasso, near Lake Orta. After finishing compulsory schooling he pursued his studies with the priests and then went to Novare in a seminary where he was ordained in 1899. He then arrived in the parish of Croveo, a small community in the Antigorio valley near Domodossola, where he remained until the end of his priesthood.

His qualities as a naturalist were widely respected, in particular his knowledge of reptiles and snakes. The study of nature was of great importance to him and he would embalm thousands of beasts, in addition to his priestly promise.

How it all began

His origins as a *viperaro* (viper hunter or viper catcher) goes back to his childhood when, at the age of nine, he caught and kept all sorts of animals. One day, as a child, when intending to capture young thrushes in his hometown, he placed his

DON AMEDEO RUSCETTA, DE MEESTER VIPERARO

die kinderen leerde om adders te vangen

DON AMEDEO RUSCETTA, THE MASTER VIPERARO

he who taught children how to catch vipers

Ron Bronckers
Wethouder Meertensstraat 14
6325 DB Berg en Terblijt
ronbronckers@zonnet.nl

Ron Bronckers
Wethouder Meertensstraat 14
6325 DB Berg en Terblijt
ronbronckers@zonnet.nl

Eind jaren 40 van de vorige eeuw verschenen er in Italiaans- en Franstalige tijdschriften enkele artikelen over de beroemde priester en adderjager Don Amedeo Ruscetta (zie afbeelding 1) in de Italiaanse Alpen. Met behulp van deze informatie werd getracht een tijdsbeeld te schetsen van een opmerkelijke persoonlijkheid.

Inleiding

Amedeo Ruscetta werd geboren in 1874 in Artò, een klein dorpje in de gemeente Madonna del Sasso, dichtbij het Ortameer. Na het beëindigen van de leerplicht zette hij zijn studie voort bij de priesters en ging vervolgens naar Novare in een seminarium waar hij eveneens tot priester gewijd zou worden in 1899. Vervolgens arriveerde hij in de parochie van Croveo, een kleine gemeenschap in de Antigoriovallei dichtbij Domodossola, waar hij bleef tot het einde van zijn priesterschap. Zijn kwaliteiten als natuuronderzoeker werden alom gerespecteerd, met name zijn kennis van reptielen en in het bijzonder slangen. De natuurstudie was van groot belang voor hem en hij zou duizenden beesten opzetten en balgen, naast zijn priesterlijke belofte.

Hoe het allemaal begon

Zijn debuut als *Viperaro* (adderjager of addervanger) gaat terug naar zijn kindertijd toen hij op negenjarige leeftijd allerlei soor-

In the late 1940's, some articles appeared in Italian and French magazines about the famous priest and viper hunter of the Italian Alps: don Amedeo Ruscetta (figure 1). This information was used to determine a portrait of a remarkable personality.

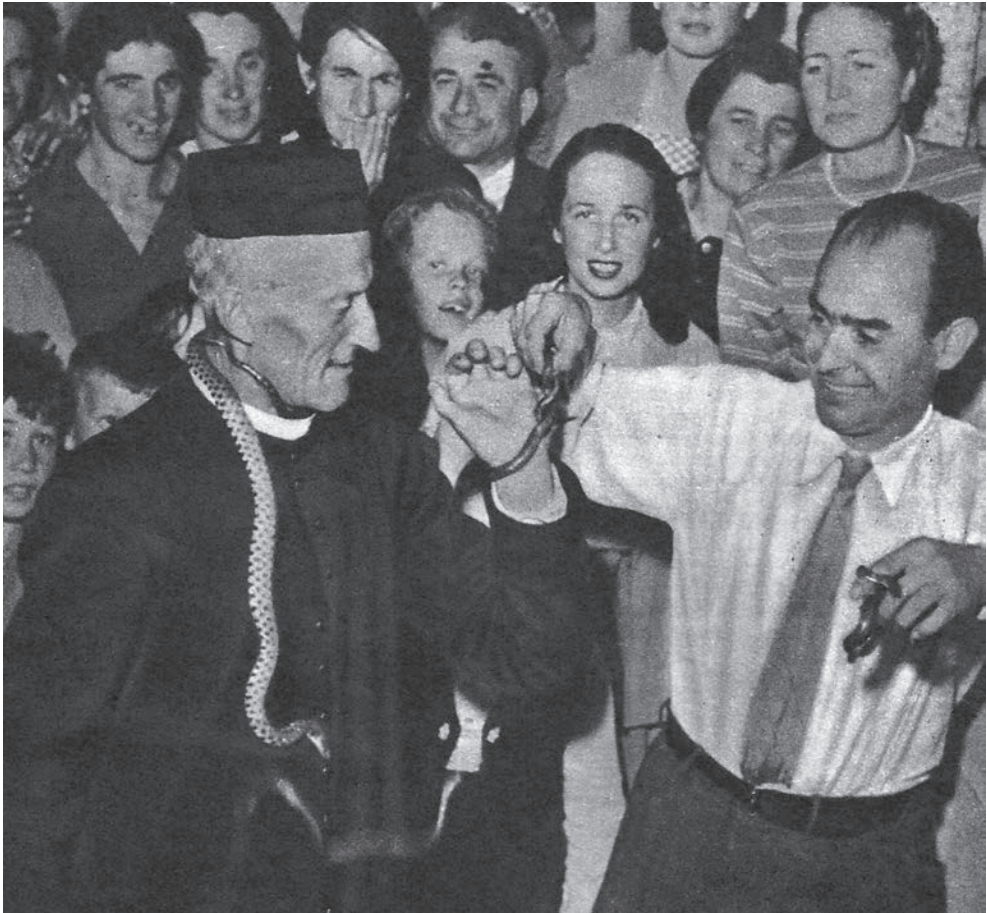
Introduction

Amedeo Ruscetta was born in 1874 in Artò, a small village in the municipality of Madonna del Sasso, near Lake Orta. After finishing compulsory schooling he pursued his studies with the priests and then went to Novare in a seminary where he was ordained in 1899. He then arrived in the parish of Croveo, a small community in the Antigorio valley near Domodossola, where he remained until the end of his priesthood.

His qualities as a naturalist were widely respected, in particular his knowledge of reptiles and snakes. The study of nature was of great importance to him and he would embalm thousands of beasts, in addition to his priestly promise.

How it all began

His origins as a *viperaro* (viper hunter or viper catcher) goes back to his childhood when, at the age of nine, he caught and kept all sorts of animals. One day, as a child, when intending to capture young thrushes in his hometown, he placed his

Afbeelding 1: Don Amedeo Ruscetta, hier met een ringslang om zijn nek, demonstreert het hanteren van slangen ten overstaan van een geïnteresseerd publiek (Afbeelding uit Tempo No 45 1948).

Figure 1: Don Amedeo Ruscetta, with a grass snake around his neck, demonstrates the handling of snakes in front of an interested public (image from Tempo No 45 1948).

ten dieren ving en hield. Op een dag, toen hij hoopte in zijn woonplaats jonge zanglijsters te vangen, drong de hand van de kleine een nest binnen en raakte iets glads en koude aan dat zich snel om zijn pols wikkelde. Zonder zijn kalmte te verliezen trok hij langzaam zijn hand terug en stond gefascineerd te kijken naar een adder die zich verder vreedzaam gedroeg. “Immers” zo vertelde hij ooit aan een journalist “Ook deze wezens zijn hanteerbaar”. Deze gebeurtenis uit zijn jeugd zorgde ervoor dat

hand in a nest and touched something cold that rapidly wrapped around his wrist. Without losing his composure he slowly pulled his hand back and was fascinated to see a docile viper. ‘After all’, as he explained to a journalist, ‘these creatures are also manageable’. This event from his childhood ensured his sense of fear and loathing towards the viper completely disappeared.

Within a few years Ruscetta was known for the exceptional number of reptiles he

zijn gevoel van angst en walging jegens de adder volledig verdween. Binnen een paar jaar werd Ruscetta bekend door het uitzonderlijke aantal reptielen dat hij kon vangen. Veel later, eenmaal tot priester gewijd, werd hij voor iedereen *Padre Viperaro* en begon hij levende adders te sturen naar verschillende instituten voor serumtherapie in Europa. In een jaar, dat hem bijzonder gunstig was, zond hij er alleen al iets meer dan 800 naar het Instituut Pasteur in Parijs, waar hij twee keer te gast was. Vanaf 1930 stuurde hij alleen nog maar levende adders naar het Instituut voor serumtherapie in Milaan. Hiermee stelde hij de onafhankelijkheid van zijn land veilig wat betreft de productie van serum.

Adders onder ons

In Croveo werd degene die bang was voor adders met openbare minachting aangekeken door de bevolking. Dit kwam voort uit het gegeven dat de adders deel uitmaken van de streek en ze ook gesymboliseerd worden bovenin het schild van het stadshuis. Er was geen inwoner van Croveo die niet over een stok voor het vangen en, natuurlijk, een grote mand voor het opbergen, beschikte. De jacht op adders was, voor elke zichzelf respecterende Croveaan, bijna een tweede natuur geworden. Bij de lokale bevolking, die elkaar ontmoette langs de enige weg in het heuvelachtige terrein, ging het onderwerp van gesprek altijd over adders. In Croveo waren het kortom de adders zoals men het in andere streken had over het verzamelen van paddenstoelen of slakken. Deze adders kwamen dan terecht in een grote bak, neergezet in het dorp voor de deur van de priester. Degene die de reptielen bracht, zou ze overhandigen aan de huishoudster, die, na uitbetaling van 400 lire voor elke levende adder, ze in de bak liet vallen. Vervolgens zette ze haar bril op en noteerde in een oud schrift de binnengekomen adders en de uitgave in geld. Wanneer de bak vol was, werden de adders verzonden naar het Instituut voor serumtherapie voor de extractie van gif.

caught. Much later, once ordained, he was known as padre Viperaro to everyone and he started to send live vipers to different institutes for serum therapy in Europe. In one year, that was particularly productive for him, he sent just over 800 to the Pasteur Institute in Paris, where he was a guest twice. From 1930 he sent living vipers only to the institute for serum therapy in Milan. This he suggested gave independence to his country with regard to the production of serum.

Vipers amongst us

The people of Croveo viewed those who were afraid of vipers with contempt. This stemmed from the fact that the vipers are common to the region and they also are symbolized at the top of the shield of the town hall. There was no resident of Croveo that did not have at their disposal a stick for catching and, of course, a large basket for storing vipers. For any self-respecting Croveaan, the hunt for vipers had almost become second nature. Amongst locals, meeting each other along the only road in the hilly terrain, the topic of conversation was always about vipers. In short, in Croveo everything was about vipers, much as they talked about collecting mushrooms or snails in other regions. The vipers were collected in a large bin, taken to the village and placed at the front door of the priest. The person who brought the reptiles would hand them over to the housekeeper, who, after a pay-out of 400 lire for every living viper, dropped them into the bin. Then she put her glasses on and tallied the incoming vipers and the expenses in money in an old notebook. When the bucket was full, the vipers were sent to the institute to extract venom for serum therapy.

Allurement

When questioned by a journalist on whether the priest ever had lured vipers using a whistle, he gave the following answer:

Sure, we call it whistle de pise-pise-pise, as this mimics the hiss of the serpent. Some-

Lokmiddel

Op de vraag van een journalist of de priester wel eens adders had gelokt met behulp van een fluitje, gaf hij het volgende antwoord: “Zeker, we noemen het fluitje de *pise-pise-pise*, omdat dit het gesis van de slang nabootst. Soms reageren de adders, maar alleen als ze zich realiseren dat het geen bedrog is! Dus op een dag, in Larecchio, hebben twaalf adders op mij gereageerd en van dit aantal slaagde ik erin om er vier te vangen.” Het inzetten van een lokmiddel onder sommige adderjagers in Frankrijk was eveneens een bekend gegeven. Zo maakte Jean Martin, om maar eens een voorbeeld te noemen, gebruik van een speciale, zelfgemaakte vloeistof waarmee hij adders lokte (zie Bronckers 2013).

Les van de meester

Na de zondagsmis gaf Don Ruscetta vaak les in het vangen van adders op een open plek voor de kerk. Op de rand van een kistje lag een houten tang waarmee hij een aantal adders tevoorschijn haalde (zie afbeelding 2). Hij werd omringd door kinderen van beide geslachten en diverse volwassenen. Deze laatsten, allen al bedreven in de kunst van het omgaan met adders, luisterden alleen maar naar de priester om er een paar aangename uren mee door te brengen. De jonge aspirant-adderjagers werden onderverdeeld in de volgende vier groepen:

Groep 1

Hierin bevonden zich de leerlingen die nog moesten beginnen met de praktijk en zij ontvingen alleen de mondelinge leer.

Groep 2

Dit waren degenen die al hadden geleerd hoe ze op een goede manier het uiteinde van een stokje op de nek van de adder moesten plaatsen.

Groep 3

Die waren in staat om met het stokje de adder op de bodem te fixeren, hem bij de staart te pakken en in de lucht op te tillen.

Afbeelding 2: Ruscetta sorteert de slangen die hij zal gebruiken voor de les (Afbeelding uit *Le Patriote Illustré* No 25 1949).

Figure 2: Ruscetta sorts the snakes that he will use for the lesson (image from *Le Patriote Illustré* No 25 1949).

times it is possible that the vipers respond, but only when they realize that it is not deceit! So one day, in Larecchio, twelve vipers had responded to me and of this number I managed to catch four.

The use of a lure among some adder hunters in France was similarly well known. Jean Martin for instance used a special, homemade liquid that he used to lure vipers (Bronckers 2013).

Lessons from the master

After sunday mass don Ruscetta often taught about catching vipers in an open

Groep 4

De laatste fase was alleen voorbehouden aan de deugdzaam en bestond uit het vastpakken van de adder bij de nek, optillen en laten steunen op de open handpalm. Een grote precisie van bewegingen en fijnheid van druk was vereist om deze gevaarlijke handeling uit te kunnen voeren. Wee de ongelukkige die met een bevende greep het lijf van de adder vasthield bij het optillen van de grond, die zou meteen gebeten worden!

Don Ruscetta beloofde de moed van de kinderen door het uitdelen van een reep chocolade en wat kleingeld. Ze hadden veel vertrouwen in hun leraar, die hen uitnodigde slangen in de hand te houden (zie afbeelding 3) en over de arm te laten kruipen, of zelfs rond hun nek te leggen. Het kwam re-

Afbeelding 3: Een jong meisje toont trots haar durf (Afbeelding uit Le Patriote Illustré No 25 1949).

Figure 3: A young girl proudly displays her dare (image from Le Patriote Illustré No 25 1949).

area in front of the church. On the edge of a casket lay wooden tongs with which he took out a number of vipers (figure 2). Children of both sexes and various adults surrounded him. The latter, all already adept at the art of dealing with vipers, only listened to the priest in order to spend a few pleasant hours. The aspiring young viper hunters were divided into four groups:

Group 1

The pupils who still had to start with the practice and they received just the oral teachings.

Group 2

Those who already had learned how to put the tip of a stick on the neck of the adder in a safe manner.

Group 3

Those who were able to restrain the viper with a stick, to handle him by the tail and lift him in the air.

Group 4

The last phase was only reserved for the virtuous, and consisted of the grabbing of the viper at the neck, lifting and draw across the open palm.

A great precision of movements and fineness of pressure was required to carry out this dangerous act. Woe betide the unfortunate person who holds the body of the viper with a trembling grasp when lifting from the floor, they would immediately be bitten!

Don Ruscetta rewarded the courage of the children by handing out a chocolate bar and some change. They had a lot of confidence in their teacher, who invited them to control snakes (figure 3) and to let them crawl on their arms, or even around their necks. Quite regularly padre Viperaro while talking during class forgot he held a snake in his hand. Often the animal managed to escape from his grip and to climb up his arm to his starched collar. Even when the priest realised this, he still continued with his story.

gelmatig voor dat *Padre Viperaro* al vertel-
lend tijdens de les vergat dat hij een slang
in de hand hield. Vaak wist het dier uit zijn
greep te ontsnappen en via de arm omhoog
te klimmen naar zijn gesteven kraag. Wan-
neer de priester zich dat eenmaal realiseer-
de, ging hij gewoon verder met zijn verhaal.

Een adder in de zak

De ervaringen van Don Ruscetta vielen erg
in de smaak bij de lokale bevolking en de
journalisten die hem interviewden. Elke
adder die hij onderweg tegenkwam, werd
hoe dan ook meegenomen en Gremignani
(1948) tekende de volgende anekdote op:
Op 20 augustus 1910 beklom de pries-
ter, druipend van het zweet, in de vroege
ochtend een heuvel nabij Domodossola.
Hij wilde naar de top om te kijken naar het
voorbijkomende vliegtuig van Géó Chávez,
die het in september dat jaar als eerste zou
aandurven om vliegend de Alpen over te
steken. Tijdens het beklimmen van een rots,
zag hij een adder die zich lag te koesteren
in de zon op een gloeiend hete steen. Hij
pakte hem voorzichtig bij de staart en ver-
volgde zijn weg. Omdat de helling steeds
steiler werd, was het moeilijk om met één
hand te klimmen, dus stopte hij het reptiel
in een grote zak van zijn zwarte gewaad. In
dezelfde zak waarin hij eerder het brood en
de salami had gestopt. Toen hij op de top
van de heuvel was aangekomen, wachtte hij
geduldig met de neus in de lucht tot Chávez
zou passeren. Plotseling kreeg hij honger en
nam uit zijn zak brood, salami en de adder.
Hij plaatste alles op het gladde oppervlak
van een rots en zette zijn tanden in de maal-
tijd met een tevreden gelaatsuitdrukking.

Standbeeld

In 1957 werd *Padre Viperaro* door de presi-
dent van de Italiaanse Republiek, Luigi Eina-
udi, benoemd tot Ridder van de Republiek.
Op 21 januari 1967 stierf hij op 86-jarige
leeftijd in het rusthuis voor de monniken van
Sint-Eusebius in Vercelli. Twee jaar na zijn
dood hebben de inwoners van Croveo een
monument voor hem opgericht, een bron-

A viper in the pocket

The experiences of don Ruscetta were very
popular with the locals and the journalists
who interviewed him. Each adder, which he
encountered on the road, was taken any-
way and Gremignani (1948) drew up the fol-
lowing anecdote:

*On 20 august 1910 the priest climbed, drip-
ping in sweat, a hill near Domodossola in
the early morning. He wanted to go to the
top to look at the passing plane flown by
Géó Chávez, who in September that year
was the first ever would dare to fly across
the Alps. While climbing a rock, he saw a vi-
per that was basking in the sun on a very hot
stone. He gently grabbed it by the tail and
continued on his way. Because the slope
became increasingly steeper, it was difficult
to climb with one hand, so he put the reptile
in a large pocket of his black robe, in which
he previously had put his bread and salami.
When he had arrived at the top of the hill,
looking into the sky he waited patiently for
Chávez to pass. Suddenly, he was hungry
and took the bread, salami and the viper out
of his pocket. He placed everything on the
smooth surface of a rock and with a smile
he bit into his meal.*

Statue

In 1957 the president of the Italian republic,
Luigi Einaudi, appointed padre Viperaro a
knight of the republic. Don Ruscetta died
on 21 January 1967 at the age of 86 in the
retirement home for the monks of St.-Euse-
bius in Vercelli.

Two years after his death, the inhabitants
of Croveo established a monument for him,
a bronze statue in memory of this imagina-
tive man. It was placed directly on the spot
where once he taught about catching vi-
pers to the children from the village.

Don Amedeo Ruscetta would, as far as is
known, catch about 12,000 vipers during
his lifetime he caught only asp vipers (*Vi-
pera aspis aspis*), similar to his colleagues

zen beeld als herinnering aan deze tot de verbeelding sprekende man. Dit op de plek waar hij ooit aan de kinderen uit het dorp zijn lessen gaf in het vangen van adders.

Don Amedeo Ruscetta zou tijdens zijn leven ongeveer 12.000 adders vangen, voor zover bekend alleen *Aspisadders* (*Vipera aspis aspis*), en deed daarmee niet onder voor zijn collega's in Frankrijk. Gelukkig horen dit soort praktijken tot het verleden, toen adders nog (zeer) algemeen waren, en prijzen we ons gelukkig als we er vandaag de dag nog een te zien krijgen.

Bronnen

Bronckers, R. (2013) - De premiejacht op adders in Frankrijk- Een beroep in (prent) briefkaart gebracht. Deel 6: Jean Martin, bijgenaamd Père Martin. *Litteratura Serpentina* 33(1): 6-15.

Gremignani, F. (1948)- Il prete delle vipere. *Tempo* N° 45: 22.

Le Patriote Illustré N° 25: 810. (1949)- La chasse aux vipères.

Le Soir Illustré N° 911: 10-11 (1949)- Le curé, chasseur de vipères.

in France. Happily this kind of practice belongs to the past when vipers were (very) common, and despite this we are grateful when today we go to the area, vipers are present to see another day.

Literature

Bronckers, R., 'Bounty hunting for vipers in France- the picture postcards mapping of a profession. Part 6: Jean Martin, nicknamed Père Martin'. *Litteratura Serpentina* 33 (2013), 6-15.

Gremignani, F., 'Il prete delle vipere'. *Tempo* no 45 (1948), 22.

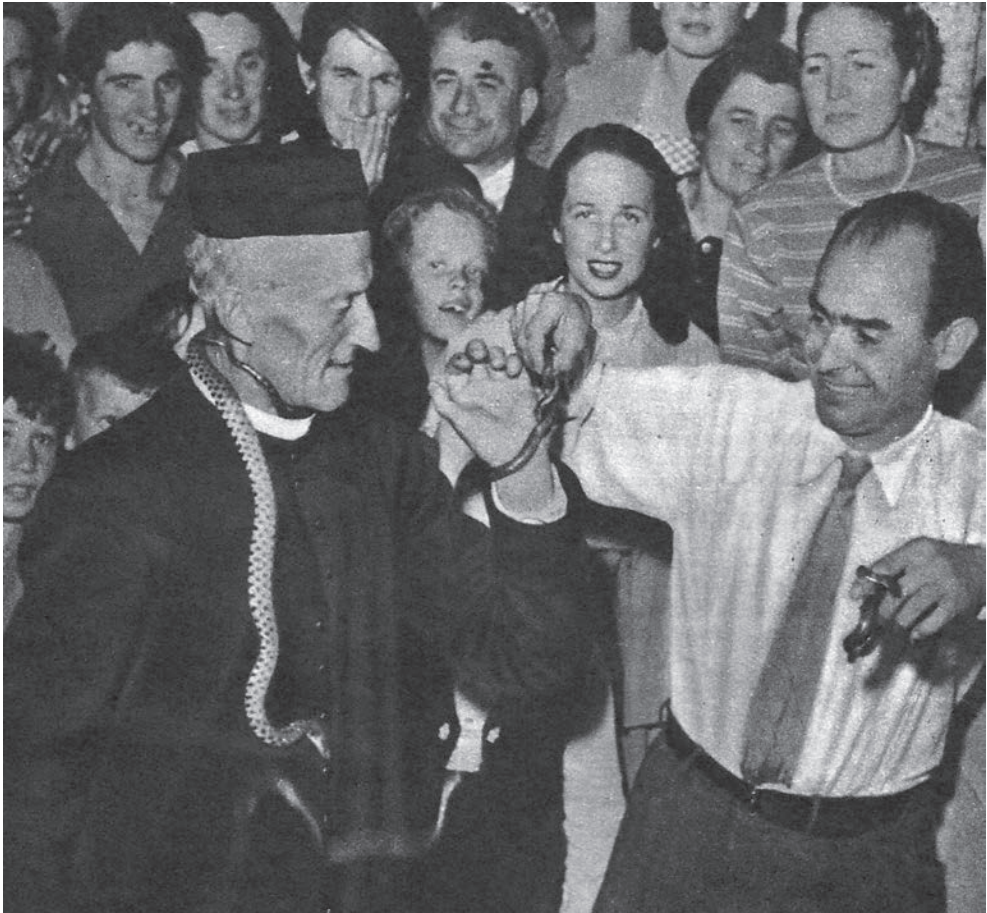
Le Patriote Illustré no 25: 810. (1949), 'La chasse aux vipères'.

Le Soir Illustré no 911: 10-11 (1949), 'Le curé, chasseur de vipères'.

English translation: ir. Erwin j. Al;

English corrections: dr. Lawrence Smith.

Afbeelding 1: Don Amedeo Ruscetta, hier met een ringslang om zijn nek, demonstreert het hanteren van slangen ten overstaan van een geïnteresseerd publiek (Afbeelding uit Tempo No 45 1948).

Figure 1: Don Amedeo Ruscetta, with a grass snake around his neck, demonstrates the handling of snakes in front of an interested public (image from Tempo No 45 1948).

ten dieren ving en hield. Op een dag, toen hij hoopte in zijn woonplaats jonge zanglijsters te vangen, drong de hand van de kleine een nest binnen en raakte iets glads en koude aan dat zich snel om zijn pols wikkelde. Zonder zijn kalmte te verliezen trok hij langzaam zijn hand terug en stond gefascineerd te kijken naar een adder die zich verder vreedzaam gedroeg. “Immers” zo vertelde hij ooit aan een journalist “Ook deze wezens zijn hanteerbaar”. Deze gebeurtenis uit zijn jeugd zorgde ervoor dat

hand in a nest and touched something cold that rapidly wrapped around his wrist. Without losing his composure he slowly pulled his hand back and was fascinated to see a docile viper. ‘After all’, as he explained to a journalist, ‘these creatures are also manageable’. This event from his childhood ensured his sense of fear and loathing towards the viper completely disappeared.

Within a few years Ruscetta was known for the exceptional number of reptiles he

zijn gevoel van angst en walging jegens de adder volledig verdween. Binnen een paar jaar werd Ruscetta bekend door het uitzonderlijke aantal reptielen dat hij kon vangen. Veel later, eenmaal tot priester gewijd, werd hij voor iedereen *Padre Viperaro* en begon hij levende adders te sturen naar verschillende instituten voor serumtherapie in Europa. In een jaar, dat hem bijzonder gunstig was, zond hij er alleen al iets meer dan 800 naar het Instituut Pasteur in Parijs, waar hij twee keer te gast was. Vanaf 1930 stuurde hij alleen nog maar levende adders naar het Instituut voor serumtherapie in Milaan. Hiermee stelde hij de onafhankelijkheid van zijn land veilig wat betreft de productie van serum.

Adders onder ons

In Croveo werd degene die bang was voor adders met openbare minachting aangekeken door de bevolking. Dit kwam voort uit het gegeven dat de adders deel uitmaken van de streek en ze ook gesymboliseerd worden bovenin het schild van het stadshuis. Er was geen inwoner van Croveo die niet over een stok voor het vangen en, natuurlijk, een grote mand voor het opbergen, beschikte. De jacht op adders was, voor elke zichzelf respecterende Croveaan, bijna een tweede natuur geworden. Bij de lokale bevolking, die elkaar ontmoette langs de enige weg in het heuvelachtige terrein, ging het onderwerp van gesprek altijd over adders. In Croveo waren het kortom de adders zoals men het in andere streken had over het verzamelen van paddenstoelen of slakken. Deze adders kwamen dan terecht in een grote bak, neergezet in het dorp voor de deur van de priester. Degene die de reptielen bracht, zou ze overhandigen aan de huishoudster, die, na uitbetaling van 400 lire voor elke levende adder, ze in de bak liet vallen. Vervolgens zette ze haar bril op en noteerde in een oud schrift de binnengekomen adders en de uitgave in geld. Wanneer de bak vol was, werden de adders verzonden naar het Instituut voor serumtherapie voor de extractie van gif.

caught. Much later, once ordained, he was known as padre Viperaro to everyone and he started to send live vipers to different institutes for serum therapy in Europe. In one year, that was particularly productive for him, he sent just over 800 to the Pasteur Institute in Paris, where he was a guest twice. From 1930 he sent living vipers only to the institute for serum therapy in Milan. This he suggested gave independence to his country with regard to the production of serum.

Vipers amongst us

The people of Croveo viewed those who were afraid of vipers with contempt. This stemmed from the fact that the vipers are common to the region and they also are symbolized at the top of the shield of the town hall. There was no resident of Croveo that did not have at their disposal a stick for catching and, of course, a large basket for storing vipers. For any self-respecting Croveaan, the hunt for vipers had almost become second nature. Amongst locals, meeting each other along the only road in the hilly terrain, the topic of conversation was always about vipers. In short, in Croveo everything was about vipers, much as they talked about collecting mushrooms or snails in other regions. The vipers were collected in a large bin, taken to the village and placed at the front door of the priest. The person who brought the reptiles would hand them over to the housekeeper, who, after a pay-out of 400 lire for every living viper, dropped them into the bin. Then she put her glasses on and tallied the incoming vipers and the expenses in money in an old notebook. When the bucket was full, the vipers were sent to the institute to extract venom for serum therapy.

Allurement

When questioned by a journalist on whether the priest ever had lured vipers using a whistle, he gave the following answer:

Sure, we call it whistle de pise-pise-pise, as this mimics the hiss of the serpent. Some-

Lokmiddel

Op de vraag van een journalist of de priester wel eens adders had gelokt met behulp van een fluitje, gaf hij het volgende antwoord: “Zeker, we noemen het fluitje de *pise-pise-pise*, omdat dit het gesis van de slang nabootst. Soms reageren de adders, maar alleen als ze zich realiseren dat het geen bedrog is! Dus op een dag, in Larecchio, hebben twaalf adders op mij gereageerd en van dit aantal slaagde ik erin om er vier te vangen.” Het inzetten van een lokmiddel onder sommige adderjagers in Frankrijk was eveneens een bekend gegeven. Zo maakte Jean Martin, om maar eens een voorbeeld te noemen, gebruik van een speciale, zelfgemaakte vloeistof waarmee hij adders lokte (zie Bronckers 2013).

Les van de meester

Na de zondagsmis gaf Don Ruscetta vaak les in het vangen van adders op een open plek voor de kerk. Op de rand van een kistje lag een houten tang waarmee hij een aantal adders tevoorschijn haalde (zie afbeelding 2). Hij werd omringd door kinderen van beide geslachten en diverse volwassenen. Deze laatsten, allen al bedreven in de kunst van het omgaan met adders, luisterden alleen maar naar de priester om er een paar aangename uren mee door te brengen. De jonge aspirant-adderjagers werden onderverdeeld in de volgende vier groepen:

Groep 1

Hierin bevonden zich de leerlingen die nog moesten beginnen met de praktijk en zij ontvingen alleen de mondelinge leer.

Groep 2

Dit waren degenen die al hadden geleerd hoe ze op een goede manier het uiteinde van een stokje op de nek van de adder moesten plaatsen.

Groep 3

Die waren in staat om met het stokje de adder op de bodem te fixeren, hem bij de staart te pakken en in de lucht op te tillen.

Afbeelding 2: Ruscetta sorteert de slangen die hij zal gebruiken voor de les (Afbeelding uit *Le Patriote Illustré* No 25 1949).

Figure 2: Ruscetta sorts the snakes that he will use for the lesson (image from *Le Patriote Illustré* No 25 1949).

times it is possible that the vipers respond, but only when they realize that it is not deceit! So one day, in Larecchio, twelve vipers had responded to me and of this number I managed to catch four.

The use of a lure among some adder hunters in France was similarly well known. Jean Martin for instance used a special, homemade liquid that he used to lure vipers (Bronckers 2013).

Lessons from the master

After sunday mass don Ruscetta often taught about catching vipers in an open

Groep 4

De laatste fase was alleen voorbehouden aan de deugdzaam en bestond uit het vastpakken van de adder bij de nek, optillen en laten steunen op de open handpalm. Een grote precisie van bewegingen en fijnheid van druk was vereist om deze gevaarlijke handeling uit te kunnen voeren. Wee de ongelukkige die met een bevende greep het lijf van de adder vasthield bij het optillen van de grond, die zou meteen gebeten worden!

Don Ruscetta beloofde de moed van de kinderen door het uitdelen van een reep chocolade en wat kleingeld. Ze hadden veel vertrouwen in hun leraar, die hen uitnodigde slangen in de hand te houden (zie afbeelding 3) en over de arm te laten kruipen, of zelfs rond hun nek te leggen. Het kwam re-

Afbeelding 3: Een jong meisje toont trots haar durf (Afbeelding uit Le Patriote Illustré No 25 1949).

Figure 3: A young girl proudly displays her dare (image from Le Patriote Illustré No 25 1949).

area in front of the church. On the edge of a casket lay wooden tongs with which he took out a number of vipers (figure 2). Children of both sexes and various adults surrounded him. The latter, all already adept at the art of dealing with vipers, only listened to the priest in order to spend a few pleasant hours. The aspiring young viper hunters were divided into four groups:

Group 1

The pupils who still had to start with the practice and they received just the oral teachings.

Group 2

Those who already had learned how to put the tip of a stick on the neck of the adder in a safe manner.

Group 3

Those who were able to restrain the viper with a stick, to handle him by the tail and lift him in the air.

Group 4

The last phase was only reserved for the virtuous, and consisted of the grabbing of the viper at the neck, lifting and draw across the open palm.

A great precision of movements and fineness of pressure was required to carry out this dangerous act. Woe betide the unfortunate person who holds the body of the viper with a trembling grasp when lifting from the floor, they would immediately be bitten!

Don Ruscetta rewarded the courage of the children by handing out a chocolate bar and some change. They had a lot of confidence in their teacher, who invited them to control snakes (figure 3) and to let them crawl on their arms, or even around their necks. Quite regularly padre Viperaro while talking during class forgot he held a snake in his hand. Often the animal managed to escape from his grip and to climb up his arm to his starched collar. Even when the priest realised this, he still continued with his story.

gelmatig voor dat *Padre Viperaro* al vertel-
lend tijdens de les vergat dat hij een slang
in de hand hield. Vaak wist het dier uit zijn
greep te ontsnappen en via de arm omhoog
te klimmen naar zijn gesteven kraag. Wan-
neer de priester zich dat eenmaal realiseer-
de, ging hij gewoon verder met zijn verhaal.

Een adder in de zak

De ervaringen van Don Ruscetta vielen erg
in de smaak bij de lokale bevolking en de
journalisten die hem interviewden. Elke
adder die hij onderweg tegenkwam, werd
hoe dan ook meegenomen en Gremignani
(1948) tekende de volgende anekdote op:
Op 20 augustus 1910 beklom de pries-
ter, druipend van het zweet, in de vroege
ochtend een heuvel nabij Domodossola.
Hij wilde naar de top om te kijken naar het
voorbijkomende vliegtuig van Géó Chávez,
die het in september dat jaar als eerste zou
aandurven om vliegend de Alpen over te
steken. Tijdens het beklimmen van een rots,
zag hij een adder die zich lag te koesteren
in de zon op een gloeiend hete steen. Hij
pakte hem voorzichtig bij de staart en ver-
volgde zijn weg. Omdat de helling steeds
steiler werd, was het moeilijk om met één
hand te klimmen, dus stopte hij het reptiel
in een grote zak van zijn zwarte gewaad. In
dezelfde zak waarin hij eerder het brood en
de salami had gestopt. Toen hij op de top
van de heuvel was aangekomen, wachtte hij
geduldig met de neus in de lucht tot Chávez
zou passeren. Plotseling kreeg hij honger en
nam uit zijn zak brood, salami en de adder.
Hij plaatste alles op het gladde oppervlak
van een rots en zette zijn tanden in de maal-
tijd met een tevreden gelaatsuitdrukking.

Standbeeld

In 1957 werd *Padre Viperaro* door de presi-
dent van de Italiaanse Republiek, Luigi Eina-
udi, benoemd tot Ridder van de Republiek.
Op 21 januari 1967 stierf hij op 86-jarige
leeftijd in het rusthuis voor de monniken van
Sint-Eusebius in Vercelli. Twee jaar na zijn
dood hebben de inwoners van Croveo een
monument voor hem opgericht, een bron-

A viper in the pocket

The experiences of don Ruscetta were very
popular with the locals and the journalists
who interviewed him. Each adder, which he
encountered on the road, was taken any-
way and Gremignani (1948) drew up the fol-
lowing anecdote:

*On 20 august 1910 the priest climbed, drip-
ping in sweat, a hill near Domodossola in
the early morning. He wanted to go to the
top to look at the passing plane flown by
Géó Chávez, who in September that year
was the first ever would dare to fly across
the Alps. While climbing a rock, he saw a vi-
per that was basking in the sun on a very hot
stone. He gently grabbed it by the tail and
continued on his way. Because the slope
became increasingly steeper, it was difficult
to climb with one hand, so he put the reptile
in a large pocket of his black robe, in which
he previously had put his bread and salami.
When he had arrived at the top of the hill,
looking into the sky he waited patiently for
Chávez to pass. Suddenly, he was hungry
and took the bread, salami and the viper out
of his pocket. He placed everything on the
smooth surface of a rock and with a smile
he bit into his meal.*

Statue

In 1957 the president of the Italian republic,
Luigi Einaudi, appointed padre Viperaro a
knight of the republic. Don Ruscetta died
on 21 January 1967 at the age of 86 in the
retirement home for the monks of St.-Euse-
bius in Vercelli.

Two years after his death, the inhabitants
of Croveo established a monument for him,
a bronze statue in memory of this imagina-
tive man. It was placed directly on the spot
where once he taught about catching vi-
pers to the children from the village.

Don Amedeo Ruscetta would, as far as is
known, catch about 12,000 vipers during
his lifetime he caught only asp vipers (*Vi-
pera aspis aspis*), similar to his colleagues

zen beeld als herinnering aan deze tot de verbeelding sprekende man. Dit op de plek waar hij ooit aan de kinderen uit het dorp zijn lessen gaf in het vangen van adders.

Don Amedeo Ruscetta zou tijdens zijn leven ongeveer 12.000 adders vangen, voor zover bekend alleen *Aspisadders* (*Vipera aspis aspis*), en deed daarmee niet onder voor zijn collega's in Frankrijk. Gelukkig horen dit soort praktijken tot het verleden, toen adders nog (zeer) algemeen waren, en prijzen we ons gelukkig als we er vandaag de dag nog een te zien krijgen.

Bronnen

Bronckers, R. (2013) - De premiejacht op adders in Frankrijk- Een beroep in (prent) briefkaart gebracht. Deel 6: Jean Martin, bijgenaamd Père Martin. *Litteratura Serpentina* 33(1): 6-15.

Gremignani, F. (1948)- Il prete delle vipere. *Tempo* N° 45: 22.

Le Patriote Illustré N° 25: 810. (1949)- La chasse aux vipères.

Le Soir Illustré N° 911: 10-11 (1949)- Le curé, chasseur de vipères.

in France. Happily this kind of practice belongs to the past when vipers were (very) common, and despite this we are grateful when today we go to the area, vipers are present to see another day.

Literature

Bronckers, R., 'Bounty hunting for vipers in France- the picture postcards mapping of a profession. Part 6: Jean Martin, nicknamed Père Martin'. *Litteratura Serpentina* 33 (2013), 6-15.

Gremignani, F., 'Il prete delle vipere'. *Tempo* no 45 (1948), 22.

Le Patriote Illustré no 25: 810. (1949), 'La chasse aux vipères'.

Le Soir Illustré no 911: 10-11 (1949), 'Le curé, chasseur de vipères'.

English translation: ir. Erwin j. Al;

English corrections: dr. Lawrence Smith.

